

рішення. З іншої сторони вони мають включитися у стимулювання ІТ сфери з точки зору запровадження грантових схем для розробки певних цифрових платформ для бізнесу. Наприклад, на грантовий проєкт Clear Farm для європейських виробників продукції тваринництва, що триває до 2023 р., Європейська комісія виділила майже 7 млрд євро.

Цифрова трансформація економічної системи країни не обмежується створення інституціональної платформи, а вимагає детального плану й всебічного комплексного підходу до розробки інструментарію підтримки програм цифровізації, створення продуктивної інфраструктури підтримки цифрових технологій. Лише тоді можна буде подолати соціально-економічну дивергенцію локальних територій регіонів та забезпечити економічний поступ країни.

Перелік використаних джерел:

1. Фесіна Ю.Г., Гмитронь Н.С. Трансформація цільової функції підприємств: через конкурентоспроможність до отримання фінансової вигоди. *Економічні науки*: Зб. наук. пр. Серія Облік і фінанси. Луцьк, 2016. Вип. 13 (49). Ч. 2. С. 270–283.

2. European Digital Innovation Hubs in Digital Europe. Programme European Commission Directorate-General for Communications Networks, Content and Technology. 2020. 54 p. URL: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/european-digital-innovation-hubs-digital-europe-programme-0> (дата звернення: 16.10.2021).

3. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 67-р. Дата оновлення: 17.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#top> (дата звернення: 16.10.2021).

4. Алексинська М., Багракова А., Харченко Н. Зайнятість через цифрові платформи в Україні: проблеми та стратегічні перспективи. Міжнародна організація праці, 2018 р. 56 с.

УДК 346.7:658.6

Цільвік Олег

аспірант кафедри менеджменту

Київський національний торговельно-економічний університет

м. Київ, Україна

Науковий керівник: Бай Сергій

д.е.н., проф., зав. кафедри менеджменту

Київський національний торговельно-економічний університет

Oleg Tsilvik

graduate student of the Department of Management

Kyiv National University of Trade and Economics

Kyiv, Ukraine

Scientific supervisor: Sergiy Bay

Doctor of Sciences (Economics), Prof.,

Head of the Department of Management,

Kyiv National University of Trade and Economics

Kyiv, Ukraine

ЕЛЕКТРОННА КОМЕРЦІЯ ЯК ПРЕДМЕТ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ELECTRONIC COMMERCE AS A SUBJECT OF REGULATORY AND LEGAL SUPPORT

Значні трансформації економічного та соціального життя суспільства, які пов'язані з активним застосуванням інформаційних технологій, поширенням доступу населення до мережі Інтернет та загальною цифровізацією усіх аспектів повсякденного життя людства, створюють передумови для стрімкого розвитку електронної комерції та все більшого обсягу укладання угод у віртуальному просторі.

Поряд з перспективами, які відкриває електронна комерція та її інструментарій для суб'єктів господарювання щодо розвитку бізнесу, особливо в напрямку транскордонної торгівлі, з'являються і нові ризики, на які підприємці наражаються через відсутність усталеного міжнародного нормативно-правового регулювання для цього сектору економіки.

Міжнародні та національні правила торгівлі, які розроблялися та впроваджувалися для регулювання традиційних каналів товарообігу, сьогодні виявляються неефективними і недостатніми для регулювання електронної комерції.

Внаслідок цього національні уряди країн із значним проникненням електронної комерції постали перед схожими проблемами та регуляторними викликами. Серед них виділяють питання неоднозначності сплати ПДВ при здійсненні транскордонних цифрових торгових операцій у B2C (Business-to-Consumer) сегменті, зокрема питання оподаткування цифрової економіки є однією з найважливіших сфер, що розглядаються Організацією економічного співробітництва та розвитку в рамках проекту щодо розмивання бази оподаткування та переміщення прибутку (BEPS - від англ. «Base erosion and Profit Shifting»). Окрім цього, для країн із великою кількістю споживачів, які фактично набувають статусу ринку збуту для іноземних постачальників, нагальними питаннями є проблематика забезпечення безпеки продукції, що купується по електронних каналах торгівлі і доставляється у поштових відправленнях, захист прав споживачів і їх персональних даних, протидія проявам шахрайства та кіберзлочинності.

У відповідь на зазначені виклики та з метою подолання проявам недобросовісної конкуренції, причиною яких є відсутність міжнародного регулювання, протягом 2019-2021 років низкою країн з розвиненим сектором електронної комерції (Китай, Індія, Європейський Союз тощо) вже прийнято нові законодавчі та регуляторні акти, які не тільки унормовують діяльність у зазначеній галузі на місцевих ринках, але і значно посилюють відповідальність для суб'єктів господарювання за різноманітні порушення. Характерною та спільною для усіх нових законодавчих актів у сфері електронної комерції, незалежно від регіону їх прийняття є те, що кінцевою метою є захист прав та інтересів споживачів. Це є цілком природним, враховуючи рекомендації для держав-членів ООН, що були надані у 2015 році у Керівних принципах Організації Об'єднаних Націй для захисту інтересів споживачів [1].

Посилення заходів правозастосування для захисту внутрішнього ринку та забезпечення безпеки споживачів через впровадження нового регулювання є реакцією на виклики з боку світового ринку та через суттєве ускладнення ланцюгів поставок продукції. Окрім цього, переважна більшість країн розглядають електронну комерцію як інструмент для збільшення експорту на зовнішні ринки, завдяки якому буде забезпечений розвиток національної економіки, будуть створюватися нові робочі місця та підтримуватися малий та середній бізнес.

З урахуванням зазначеного вище, Україна має приділити значну увагу питанню формування сучасного правового забезпечення функціонування сегменту електронної комерції, у тому числі для забезпечення дотримання конституційного права громадян на безпеку продукції та захист своїх споживчих прав та інтересів з боку держави. Втім, вкрай важливо прискіпливо вивчити існуючий міжнародний досвід з цього питання і забезпечити баланс між ефективним захистом інтересів держави і громадян з одного боку, та свободою підприємницької діяльності з іншого боку, щоб не створити в нашій юрисдикції гірші умови для розвитку бізнесу у порівнянні з іншими країнами.

Формуючи підходи до розробки національної політики у сфері електронної комерції, Україна має керуватися основною метою - надати усім зацікавленим сторонам інструментарій, який дозволить повною мірою скористатися можливостями, що виникають в результаті цифровізації вітчизняної економіки. У той же час, нове законодавче регулювання має вирішувати низку важливих питань, що стосуються цього сектору, зокрема запровадження ефективного механізму захисту прав споживачів, конфіденційності персональних та фінансових даних клієнтів, підвищення обізнаності та довіри споживачів до

ринку електронної комерції, широке залучення малого та середнього бізнесу для просування продукції власного виробництва на глобальний ринок.

Одним із шляхів покращення нормативного забезпечення сфери електронної комерції є розробка національного стандарту, який посилить спроможність учасників ринку електронної комерції здійснювати правочини в онлайн середовищі у зрозумілий, безпечний і захищений спосіб. Цей стандарт допоможе суб'єктам електронної комерції та їхньому персоналу, який відповідає за бізнес процеси в організації, у поліпшенні рівня розуміння процесів взаємодії сторін, прозорості, відповідальності, оперативності та доступності в онлайн транзакціях, тим самим покращуючи довіру споживачів до електронної комерції та зменшуючи кількість скарг і суперечок, що пов'язані з цим сектором економіки.

Перелік використаних джерел:

1. Резолюція 70/186 "Защита интересов потребителей", прийнята Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй «22» грудня 2015 року, *Електронна бібліотека документів ООН*, URL: <https://undocs.org/pdf?symbol=ru/a/res/70/186> (дата звернення: 21.09.2021).